

Konuşma Becerisi

Speaking Skill

Tuncay UZUN

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi KKTC
Akademik Birimi
İslami İlimler fakültesi, Lisans Öğrencisi.
Lefkoşa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Ankara Social Sciences University KKTC
Academic Unit
Faculty of Islamic Sciences, Undergraduate
Student.
Nicosia, Turkish Republic of Northern Cyprus

Türü: Makale

ORCID: 0000-0002-9643-4123

tuncay.uzun@kktcstudent.asbu.edu.tr

Geliş Tarihi: 24 Mart 2021

Yayın Tarihi: 21 Haziran 2021

Atıf/ Citation: Uzun, T. (2021). "Konuşma
Becerisi". *Genç Atebe Dergisi 1*, 16 - 19

Özet

Konuşma becerisi, temel beceri çeşitlerinden bir tanesidir. Bu beceriler; anlama becerileri ve anlatım becerileri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Anlama becerileri, okuma ve dinlemedir. Anlatım becerileri ise, konuşma ve yazma becerisidir. Bu çalışmamızda, konuşma becerisi ele alınmıştır. Bu çerçevede konuşma becerisini geliştirmek için neler yapılması gerektiği, konuşma becerisinin önemi ve iletişimdeki yeri, konuşma sırasında başvurulan yöntemler, konuşmanın etkili olması için yapılması gereken hususlara yer verilip okuyucunun bu hususlarda bilgilendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Temel Beceriler, Konuşma Becerisi, İletişim.

Abstract

Speaking skill is one of the foundation type of skills. These skills are divided into two parts as comprehension skill and expression skill. Comprehension skills are defined as reading and listening. Also expression skills are defined as speaking and writing skills. In this study, speaking skill is discussed. This study covers the topics such as what should be done to enhance speaking skill, the importance of speaking skill with its place in communication and the methods applied while speaking. Also the suggestions for the conversation to be effective are mentioned in the study. It is aimed to inform the reader about these issues.

Keywords: Foundation Skills, Speaking Skill, Contact.

1. Konuşma Becerisi

Konuşma, doğduğumuz günden beri çevremizdeki şahıslar aracılığıyla gelişen bir gereksinimdir. İnsan hayatında da çok önemli bir yere sahip olan konuşmanın geliştirilmesi için faaliyetler bulunmaktadır. Bu faaliyetler öğrenildiği andan itibaren doğru ve zamanında uygulandığı takdirde aktarmak istediğimiz olayı veya bilgiyi daha etkili bir biçimde aktarabilir, karşımızdaki insanın da daha iyi bir biçimde anlamasına vesile oluruz.

Konuşma becerisi, insanın kendini ifade edebilmesi için en çok kullandığı beceri çeşididir. Konuşma, insanların duygu ve düşüncelerini dil aracılığı ile karşısındaki insanlara sözlü bir şekilde aktarmasıdır. Konuşma becerisi birçok şekilde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan bazıları şunlardır: (i) "Bir dilin kelimeleriyle düşünceyi sözlü olarak anlatma fiili" (TDK, 2011), (ii) "Fonemlerin toplumun ortak fonetik kabulleri doğrultusunda ana dilinin kodları eşliğinde sürekli yapılandırılması süreci" (Onan, 2011: 153) ve (iii) "Bir konunun zihinde tasarlandıktan sonra karşımızdakilere sözle iletilmesi işidir" (Sever, 2000: 19). Konuşmanın bu kadar çok tanımının yapılması, onun iletişimdeki önemini göstermektedir. Konuşma becerisini geliştirebilmek için önce insanın kendini geliştirmesi gerekmektedir. İnsan, kendini geliştiremediği sürece konuşma becerisini geliştirmede zorlanır. Bu, çok kitap okumayla da alakalıdır. Okuyan insan bilgili olur. Bilgili olduğumuz zaman da söz konusu olan konuşmada daha rahat ve emin konuşuruz. Ayrıca kitap okuduğumuz zaman kelime hazinemiz gelişir ve ifade etmek istediğimiz mevzuu daha rahat bir şekilde ifade edebiliriz.

Konuşmanın etkili olabilmesi için, konuşma sırasında birlikte düşünme, empati kurma ve tartışma gibi yöntemlere de başvurulmalıdır." (Özkırımı, 2002) Çünkü bir konu hakkında konuşurken, kendini karşısındaki insanın yerine koymalıdır. Bu şekilde yapıldığı zaman konuşma daha etkili olur. Diğer türlü karşısındaki insan konuşan kişi hakkında "Bu benim söylediklerime zıt ve aykırı konuşuyor" diyerek konuşmayı devam ettirmekte zorlanabilir. Konuşma, kişinin toplumla iletişim kurmasını sağlayan en önemli araçtır. Bu araç, bazen insanlar tarafından yapılan konuşma hatalarından dolayı iyi kullanılamamaktadır. Başlıca konuşma hataları şunlardır: Vurgu, tonlama, ritim, duraklama hataları yapma, mahalli söyleyişle konuşma, sesleri hatalı söyleme, yeterli kelime hazinesine sahip olmama, konuşma sırasında gereksiz sesler çıkarma, konuşma amacını belirleyememe ve konuşmayı belli bir strateji etrafında gerçekleştirilememedir (Melanlıoğlu, Türk Dili I, 42).

İyi bir iletişim kurabilmek için bu şekilde sıkça yapılan hataların giderilmesi çok önemlidir. İyi bir konuşma sesi, duygularımızı tam anlamıyla aktarmanın en önemli unsurudur. Nuri Çevik, iyi bir konuşma sesinin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır; "İşitilebilirlik, akıcılık, açıklık, hoşça giderlik, bükümlülük/esneklik." (Çevik, 2002: 17-18)

(i) İşitilebilirlik açısından, konuşan kişinin sesini karşı tarafa duyurabilmesi için sesin işitilmesi gerekmektedir. İşitilmeyen bir sesle iletişim kurulamaz. (ii) Akıcılık, konuşmanın hızıyla ilgilidir. Konuşmamızı hızlı bir şekilde gerçekleştirdiğimizde, karşımızdaki kişi bizi anlamakta zorlanır ve iletişim sağlıklı bir şekilde gerçekleşmez. Bu yüzden, karşımızdaki insanla hızlı bir şekilde değil de onun algılayabileceği bir şekilde konuşmalıyız. (iii) Açıklık, sözcüklerin belirgin olması ile ilgilidir. Sözcükleri, ağızımızda yuvarlayarak konuşursak yanlış anlaşılabilir ve iletişim sağlıklı olmayabilir. Yani sözlerimizi, belirgin bir şekilde karşımızdaki kişiye aktarmalıyız. (iv) Hoşça giderlik, bir konuşma ne kadar yukarıda sayılan özelliklere bağlı olarak yapılsa da bazen rahatsız edici olabilir. Bu yüzden seslerin tam hakkını vererek konuşmanın hoşça giderliği sağlanabilir. (v) Bükümlülük / Esneklik açısından ise, iletişimde sesimizi kullanırken sıradanlıktan kaçınmalıyız. Çünkü bir konuşma esnasında ses ne kadar sıradan olursa sıkıcılık da o kadar çok olur. İyi bir iletişim kurmak istiyorsak, sesimizi esnek olarak kullanmamız gerekmektedir.

“İyi konuşan bir insan, kendini tam ve doğru olarak ifade edebilir. Eğitim kurumlarındaki “Sözlü Anlatım” ve “Konuşma Eğitimi” derslerinin genel amacı; öğrencilere duygu, düşünce, gözlem, hayal ve isteklerini dil kurallarına uygun, doğru ve etkili biçimde anlatma becerisi kazandırmaktadır” (Babacan, 2016: 318). Bu yüzden, eğitim ve öğretimin en temeli konuşmadır. Çünkü insanlar arasındaki bilgi alışverişi, açıklamalar, anlatımlar en çok konuşma aracılığı ile yapılmaktadır. Konuşma, öğrenciye mantıklı bir şekilde düşünmeyi ve doğru bir şekilde anlatmayı öğretir.

İyi bir konuşmacı, doğru ve etkili bir şekilde konuşmak istiyorsa, bunun bazı şartları vardır. Bu şartlar şu şekilde sıralanmıştır; “İyi bir dinleyici olmak, bilgi birikimine sahip olmak, dili iyi kullanma becerisine ve yeter ölçüde söz dağarcığı zenginliğine sahip olmak, içten davranmak, söz sanatlarından yararlanmak ve nükteli konuşmak” (Babacan, 2016: 320-325). Bu şartları sağladığımız zaman, doğru ve etkili bir şekilde konuşarak anlatımımızı daha güzel bir şekilde gerçekleştirebiliriz. İyi bir dinleyici olursak iletişim de o kadar etkili olur. Bilgi birikimine sahip olursak, cevap vermek için zorlanmayız. Söz dağarcığımız ne kadar çok geliyorsa ifade etmek istediğimiz konuyu daha açık bir şekilde dile getiririz. Konuşmada içten yani samimi olmak, anlatacağımız mevzunun daha da iyi anlaşılmasına vesile olur. Konuşmamızda aşırıya kaçmamak şartıyla söz sanatlarından da yararlanmalıyız. Çünkü dinleyiciyi etkilemenin en güzel yollarından biri de söz sanatlarını kullanmaktır. Örneğin; bir şahsa, açıkça bir şey söylendiği zaman kırılabilir, bu yüzden konu üstü örtülü bir şekilde anlatılabilir. Bu anlatma biçimine söz sanatları içerisinde “kinaye” adı verilir.

Konuşmada sorunlu olan bazı tipolojiler vardır. Bunları şu şekilde ifade edebiliriz: (i) Geveze, konuşmaları ile toplum içinde kişilerin kendisinden uzaklaştığı, köşe-bucak kaçtığı tiptir. Çok konuşur ve söylediklerinde bir anlam yoktur. (ii) Tekrarcı, bilgisizlik veya alışkanlık nedeniyle daha önce aynı kişiye aynı olayı veya durumu anlattığı hâlde tekrar anlatmakta bir sakınca görmez. (iii) Bilgiç, her konuda, her şeyi biliyormuş gibi davranan, hatta her konuda kendisinden başka bir konuyu bilen olmayacağını iddia eden tiptir. (iv) Gafçı, bu yapıya sahip kişiye “pot kıran”, “çam deviren” de denilir. Bunlar, çoğu kez söz ve davranışlarıyla karşısındakini kırar. (v) Dedikoducu, orada bulunmayan biri aleyhinde konuşur, başkasına laf taşır (Babacan, 2016: 336-337).

Konuşmanın dışında, insan bazı yerlerde susmayı da bilmelidir. “Konuşma, bazen kendimize, çoğu kez de başkasına zarar verdiğinde bu kez susmak, bir erdem olarak karşımıza çıkar. “Bir şey biliyorsan konuş, âlim sansınlar; bir şey bilmiyorsan sus, adam sansınlar.” sözü bunu çok iyi anlatır. Bir atasözümüz de “Akıllı olan her şeyi fark eder, aptal ise fark ettiği her şey üzerine konuşur.” der. Susmanın erdemi konusunda, ünlü kişilerin sözleri şunlardır: “Cahil kimsenin yanında, kitap gibi sessiz ol!” (Mevlana) “İnsan, ne söylediğini bilmeli, fakat her bildiğini söylememelidir.” (Namık Kemal) “Konuşmak, ihtiyaç olabilir ama susmak, bir sanattır.” (Goethe) (Babacan, 2016: 339). Bunun için gerektiği yerde konuşup gerektiği yerde susmasını da bilmeliyiz. Bu, herkes için en iyi olanıdır.

Sonuç

Sonuç olarak, yüzyıllardan beri insanlar bir iletişim hâlinindedir. İletişim, kişilerin birbirlerini anlaması ve dinlemesi ile gerçekleşir. İyi bir iletişim kurabilmek için iyi bir konuşma yapabilmek gerekir. İyi bir konuşmada hatalar en aza indirilmeli ve sesler en iyi şekilde kullanılmalıdır. Ses tonumuz, seçtiğimiz sözcükler, yeri geldiğinde vurgularımız, en iyi biçimde ve dil kurallarına uygun olmalıdır. Bunun için, verilen eğitimlere baktığımızda konuşmanın hayatımızda büyük önem taşıdığını anlayabiliriz. Konuşma, hayatımızda ne kadar önem taşırsa taşırsın yeri geldiğinde susmayı da bilmeliyiz. Karşımızdakine ya da kendimize zarar verecek konuşmalardan kaçınıp susmayı seçmeliyiz. Önemli olan çok konuşmak değil; kurallarına göre, doğru ve yerinde konuşmaktır. Bu makaleden de anlayacağımız o ki; yerine göre konuşmak, yerine göre susmak bir erdemdir.

Kaynakça

Babacan, M. Yazılı ve Sözlü Anlatım (Kompozisyon Bilgileri). İstanbul: Akademik Kitaplar Yayınları, 2016.

Çevik, N. Konuşma Tekniği. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.

Onan, B. Anlama Sürecinde Türkçenin Yapısal İşlevleri. Ankara: Nobel Yayıncılık, 2011.

Özkırımlı, A. Dil ve Anlatım. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002.

Sever, S. Türkçe Öğretimi ve Tam öğrenme. Ankara: Anı Yayıncılık, 2000.

TDK. Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.